

سەفەری کوردستان

ئەحمەد دەشتی

لە میژ بوو سەفەری کوردستانم نەکرد بوو بە ھۆی ئەوھەمی که لەمیشکم دا ئەوھە خولقا بوو که تا یەكسەر بۆ کوردستان و شارەكەم ھەولپیری دپیرین پەرواز نەكەم بە ناو دوزمانان دا نەرۆمەوھە ، ھەمیشە که بیری سەفەری کوردستانم دەھاتەوھە ناو خانەمی خەیاڵ: ئەوا یەكسەر چاوم دەبیریە فرۆكەخانەكەمی ھەولپیری شارە خوشەویستەكەم ، که بە چاوی خۆم دیت و بینیم که فرۆكەییەکی زلی نەفەر بەر بۆ یەكەمجار لە شارە دپیرینەكەم شاری ھەولپیری دلگیرم دا دابەزی و ئای که چاوم بەو دیمەنە کەوت کەوا لەسەر خاکی وەلاتەكەم دا لە پایتەختی کوردستان دا بۆ یەكەم جار لە میژوو دا پەروازی فرۆكە لە وەلاتانی دەرەوھەرا وا لە پایتەختی کوردستان دەنیشیت و بە روداویکی تا بلیی دلخۆشکەرەو گرنگم زانی و ھۆزانیکیشم بۆ ئەروداوە بەناوی (یەكەم پەرواز) نوسی و بلاویشم کردەوھە گەلی دلّم بەو کارە شاد بوو بە تاییەتی که لە چاوی ھەقالیکی دلسۆزو پیشمەرگەییەکی دپیرینم دا لە کاتی دابەزینی دا بینیم که ئەسیرینی شادی ھەلدەرژیت بۆ یەكەمجار لە شارەكەم لەو پەروازەدا دابەزی،بە خۆم بینیم که چون بۆ خوشەویستی کوردستان و ئەو روداوە گرنگە که لە دیرۆکی کوردستان دا ھەرگیز شتی ئاوا پرووی نەداوە لە کاتی دابەزین دا وا تک تک ئەسیرینی لە چاوان دا دەھاتەخوارەوھەو بەو روداوە وا گرنگە لە خوشیان وا ئاوی لە چاوان دیتە خوارەوھە و دیمەنیکی تا بلیی شاد و دلتهزین و گرنگی ئەو کارەو خوشەویستی کوردو کوردستانی نیشان دەداو دلّی مروقی دەخستە ھەلوھەلای سەرکەوتنیکی گەورەمی میلی، بەلّی پیم وایە ھەموو دلسۆزیک که بۆ یەكەمجار لە دواي سألّھا سالّ نامۆبی و غوربەت و دەر بەدەری ئەو ھەموو کارەسات و روداوە تالّ و تفتانەمی کوردستان و ژبانی دەر بەدەری که بە فرۆكە لە دەرەوھە را بۆ یەكەمجار لە فرۆكەخانەمی شارەكەمی خۆی دا دابەزیت،دیاربوو که لە خوشیان کړنووش بۆ خاکی کەمی خۆی دەبات و ئەسیرینی شادی لە چاوانی ھەلدەرژیت ، ھەر بۆیەش بوو که ئەو ھەقالانە بەو روداوە گرنگە ئاوا شادمان بوون ، ناخر منیش چاوەروانی ئەو پۆژەم دەکرد که بتوانم یەكەم پەروازم بۆ شارە دیرینەكەم ھەولپیرە خوشەویستەكەم بکەم و چیتر بەناو تورک و تازی و عەجەمان دا بەو ھەموو خەم و نازارانەمی که پیمان

دهدن نه چمهوه و چاوم بپربووه ئه و پوژه كه به ئاواتى يه كسهر پيرواز بو كوردستانه كه م و شاره ديرينه كه م ئه نجام بدهم، به لام داخى گرانم هه تا ئه مپوش وا به و ئاواته م نه گه يشتووم و ههر چاوهروانم و چاوهروان، كه ئه مهش ته نيا ئاره زووى من نيه و هيواي هه موو كوردىكى دلسوزو ئاواره ي دوورى كوردستانه كه يه تى. به لى ئه م هيوايه م ئيستاش ههر ماوه و چاوم بپروه ته ئه و پوژه كه منيش وه ك هه موو گه لانى دونيا مافى ئه وه م هه بيت كه له ناو خاكى خووم دابه زم و له ناو خاكى خووم را سه فهر بو وه لاتانى دهره وه بكه م و ئه و هه موو به ندو ته له سمى تورك و عاره ب و عه جه مان بشكىت و به كوئيرايى چاوى نه ياران ئه م ئاواته مان كه مافىكى خوومه وه دى بيت و له هه موو جيهانه وه را بو شارو نيشتمانه كه و ناو ميلله تى خوومان پيرواز بكه ين .

داخه كه م كه به و ئاوته نه گه يشتووم به ناچارى به هوى ئه وه ي كه ده ترسام دايقى نازيزم وه فات بكات و له دواى ساله ها سال دووريم له كورستان بمرىت و نه يينمه وه وه له دلم دا ببى به گرى و قهت نه بيته وه ، به ناچارى بپيرارى چونه وه م به سهردان بو كوردستانى خووم دا، له گه ل دايقى هيواو كاكه هيمنى روله ي شيرينم دا ئه مجاره له ريگه ي سورياهو چوينه وه ههر له دابه زين له شارى حه له به وه را نازاره كان دايان ده گرتم خه م رويان تى ده كردم كه چاوم ده بريه هاكارو رهفتارى داگيركه ران به خووم نه بوو كه دلم ده كوشراو نازاره كان رهنجيان ده دام و ناخ و هه ناسه ي سهردم هله مژى، به لام هيچ چاره يه كم نه بوو تا مه رزى خاپور كاره ساته كانى گه له چه وساوه كه م كوردى كوردستانى باشوره بجكوله كه م وه دى ده كرد له بهر چاوونم دا يازاره كان ده هاتن و ده چوون ، كه وا گه لى كورد چهند بيكه س و زور لى كراو و مال ويران و خاك داگير كراوه، چهند به چاوپكى سوكه وه سه يرمان ده كهن و ئيستاش ههر وا ده زانن كه كورد ده ببى خولام و به ندى ئه و داگيركه رانه بيت و ئه وان ئيستاش هه روا ده زانن كه (ته نيا خووان چاكترينيانن له ناو هه موو گه لان دا) ته واوى هاكار و كرده و كانيان پيم وايه گه لى دووره له مرؤقيه تى ، ههر له ويرا را تا سه ر خاپور ئه وه ي وه ديم ده كردن هه موو هوكاره كانى چه وساوه يى گه له هه ژاره كه ي خووم تبادا ده بينى و له دلى خووم دا ديسان ده مگوت برىا قهت بپره دا نه هاتبا ماوه و زانو نازاره كانى ناو دلى خووم تازه هه نه كردباوه، به لام چارم ناچار بوو. وه ك ده لين دارى خويزاش بين به ره ، به ههر حال كه له مه رزى دروست كراوئيش پهريمه وه دلم خوشتتر بوو كه

گه ییشتمه وه ناو کهس و خۆیی و سهر خاکی رزگار کراومان، که چاوم به هاو زمانانی خۆم و ییشمه رگه کهوت دلّم شاد و شاد و شاد بوو که بینیم وا ییشمه رگه خۆی خاوهنی راپه رینی کاره کانه، ههر چند کهم و کورپه کانم له ویش وه دی ده کردن به لام چونکه خۆیی بوون فه رمان ره واییان ده کرد دلّم ییان شادتر ده بوو که به هیوام کهم و کورپه کان ده ست نیشان بکریّن و چاره سه ریه کانیان بوّ دروست بکه نه وه و بوّ زیاتر خزمه ت کردن به و خه لکه ی خۆمان و موسافران ده بی نمونه ی خۆشه و یستی و ره فتاری چاک و زیاتر خزمه ت کردن به م خه لکه و نه مه ش بوّ خۆمانه و چاکه و خه راپه کان ههر بوّ خۆمان ده گه ریته وه و با له جهانی ییشکه وتوو و گه لانی خاوهن ته کنه لوژیاوه فیّر بین چی باشه بوّ خۆمان بیکه یین و نه فرین له کاره نارهاو خراپه کان بکه یین .

ههر له خاپوره وه تا شاری هه ولپیره کهم شادی دلّی گرتبووم به دیمه نی نازادی کوردستانه کهم نازاره کان دوور ده که وتنه وه، دوا ی نه زیکه ی دوو مانگ مانه وه له گه ل هه قالان و دوستانی دیرین و کوردستانه نازیزه کهم و ژیان ی نازادی و رزگاری له گه ل هه موو کهم و کوری و کاره باشه کانیش ماوه یه کی پر له شادیمان برده سهر و هه ستم به وه ش ده کرد که به ته وای ژیان ی خه لک و گوزه ران زور باشتر بووه و کورد نازادو ره هایه و گه لی کاری چاک نه نجام دراوه و گه لی کهم و کورپیش هه ن ، داخه کهم هه قالیک ی نازیزم له سه فه ربوو تا له وی بووم نه هاته وه و زور دلگرانشم بووم که چاوم پی نه کهوت چونکه له وی نه بوو . ده مگوت بریا کارو باره کانی ناو شارو ریخه ستنی له بار ترو ریگ و پیک تر کردنی زیاتر له ناو شاره کهم له هه ولپیری دیرین داده مه زراو کهم و کورپه کانی وه ک بی ریخه ستنی و جواتر کردنی شاره کهم و پاک و خاوینی و چاک کردنی خیابانه کان و کهندو کوّسپ و فیّر کردنی خه لک زیاتر له بره و ده بوون، نه و هه موو نارپکیانه ی ناو شارو خه لک زیاتر گرینگی پی ده دراو خه لکی کورد به تیگرایی زیاتر هاو کاری حکومه تیان ده کرد و راده ی روّشه نبیر له لایه ن خودی خه لکه وه بوّ خزمه ت به شاره که ی خۆمان زیاتر ده بوو ، نه و ئوتومویله چه پره ک و دوکه لاویه کان و قه له بالغان له سهر جاده کان به شیوه یه کی تازه و نوو چاره سه ری ده کران ، خاوین و باوینی گه ردشکه ران بو جوانی ژینگه کانمان و به و شیوه فری دانی زبل و پیسای ی و نه و هه موو کیسه نایلوّنانه له ده ورو به ری جاده کان که خودی خه لک فرپی ده دن روانینیکی بوّ ده کراو

چارەسەردە كرا، ئەمرۆ كە كوردستان ھى خۇمانەو ھەرۈەك كە بەكارە باشەكان دلمان شاد دەبیت و گەلى كاری چاكیش كراو و جینگەى شانازین بۇ گەلەكەمان ، دەبى ئاواش لەھەول دابین كە تەواوی حكومەت و خەلك بە يەكەو ھەموو كارەكان بە تېروانىنى دلسۆزانەو ھەو كوردانە بۇ كوردستان پروننە تەواوی كەم و كورپەكانى ژینگەكانمان و ناو شارو دیمەنەكانى سەر جادەكان كۆلان و پارک و ھەمو سوپىنىك ، تەنانەت لە خانو بەرە و دوكان دروست كردنیش دا ياسايەك ھەبیت كە خەلك بەرھەمەكى خانو بەرەش دروست نەكەن ھەموو لە ھەموو ياساكانى بۇ خزەتى ژینگەو ئاقارو دەورو بەرى شار و پارک و ھەموو جینگاكان بە تەواوی رەچاوبكریت و ھەر يەكەك خۆى بەرپرسىيار بزانی لە خزمەت كردن بە گە لو نیشتمان و بەرپرسىيارانى حكومەتى ھەرىم زیاتر خۆيان بەرپرسىيار بزانی لە كارەكانیان دا ، كى كە زیاتر خزمەت بە گەل و نیشتمان بكات ئەو دەبباتەو، بە ھەر حال تا بلىی دلم شاد بوو بە سەردانى دۆست و یارو خزم و ھەقالانى ئازیز و خۇشەوستانم وام دەزانى كە تازە لە داىك بووم و خۆزیا يەو ھەقالەشم لەوى دەبوو تا چاوم پىی بكەوتبايە .

روداوە دلتنەزینەكەى قوربانیش كە بوو بە شەھید بوونى ئەو ھەموو قارەمانانە ، ھەر چەند ئازارەكانیان لە دەروونمدا ھەر زیاد دەكرد و ئەو ھەموو ھەقال و دۆست و یارانى دیرینەم وەك كاكە شەوكەت شىخ يەزدینى نەمرو كاك سامى و كاك سەعدو كاك مەھدى خۆشناو و كاك مەنتك و كاك ئەحمەد رۆژبەيانى و ھەردوو رۆلەكەى كاكە دكتور موحەممەد سالىح و تەواوی شەھیدانى رۆژى قوربان ئازارىكى تايبەتیان لە ناو دل و دەروونم دا جى ھىشتبوو و كە ژانەكان دەورىان دەگرتم و دلم تا بلىی توندتر دەبوو كە ئەوانم دەھاتەو ید و چاوم پىیان نەكەوتەو، ھەر بۆيەكەش ئازارەكان دايان دەگرتم و دلم پر ژان و خەم دەبوو و ھەزاران ھەزار سالاو ریز و سەرى نەوازشم بۇ ئەون و ھەموو شەھیدانى كوردستان و سەرورەريان بارزانى نەمريەك بە يەك دادەنەواند .

لە ھەولپىرىش بووم كە روداوە ناخۇشەكەو دوژمن كاریەكەى دژ بە گەلى كورد لە قامیشلو رووى داو دوژمنانى كورد دەستى نامەردیان لە رۆلەكانى گەلى كورد وەشاند و كە كاریكى دوژمن كارانەو نامرۆقانەى دژ بە كوردو كوردستان بوو، بۇ ماوہیەكیش كە رینگە گىراو سورپەكان مەرزیان لە رووى خەلكەو ە داخست، ئەمەش بۆخۆى كاریكى نامرۆقانەبوو كە رىیان لە زۆر خەلكى كورد

گرت بین و برۆن، دواى ماوه یه ک که رێگه بۆوه من و دایکی کاکه هیواش به ره و
ئه لمانیا له رێگه ی قامیشلو گه راینه وه، هه ر له وه به رى خاپووره وه هه ستم به وه کرد
که ئه وان واته سوریه کان رهفتاریان گۆراوه، شه و له قامیشلو ماینه وه به یانی
ماشینیکمان به کرئ گرت و به ره و حه له ب به رى که وتین شه و له حه له ب
ماینه وه و به یانی چووینه فرۆدگا، له فرۆدگاش دیار بوو گرفتیار بۆ خه لکی کورد
دروست ده کرد و گۆرانیا ن به سه ر دا هاتبوو ، زۆر ناشرینانه جه نتاکیان واته هی
کوردنیا ن ده کرده وه ده یان روانیه ناو جه نتاکان و به ئاشکرا دیار بوو که
پاره یان له خه لک ده ویست، ئیمه ش بۆ دروست نه بوونی گرفت که دیار بوو له
خوایان ده ویست چهند دولاریکمان له جه ند شوینیکه وه به ناچارى ده دانئ و
یه کسه ر له گیرفانیان ده نا و پێ شاگه شکه ده بوون ، ئه وه ی هه ستم پێ کرد
ئه وان به ته واوی له دواى کوشتاره که ی قامیشلو گۆرا بوون و پهفتاریان ئاسایی
نه بوو به هه ر حال به دلته نگیه وه له ده ستیان رزگاریمان بوو و گه راینه وه ئه لمانیا
و ئه مجاره بریارم داوه که قهت به سوریا دا نه رۆمه وه و به هیوام که
ده سه لاتدارانی کورد چاره سه ری ته واوی په روازه کان بۆ هه ولپیری دێرین بکه ن و
که لی کورد و هه موو رۆلانی کوردو ئاواره کانیس له م میحنه ته ی سه فه ره
تیکرایی رزگار بکه ن و ئه و رێگه یه ی فرۆکه خانه ی هه ولپیر بکړینه وه .

20.4.2004 بهرلین